

Як живе Чорноморський біосферний резерват під російською окупацією

Як живе Чорноморський біосферний резерват під російською окупацією

Як живе Чорноморський біосферний резерват під російською окупацією

Чорноморський біосферний резерват розташований на північному узбережжі Чорного моря, приблизно за 45 км на південний захід від Херсона.

Тут перебігають мілководні прибережні озера і лимани та внутрішні заболочені землі, дюни, галюфитні приморські степи та лисеві ділянки. Чорноморський біосферний резерват внесений до Всесвітньої мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО в 1984 році. В основі резервату – Чорноморський біосферний заповідник, в якому зони входять і одні з найважливіших місць Чорноморського узбережжя – Кінбурзька коса. Також в резерват входить і Національний природний парк Білобережжя Святослава. Видання **РІВНЕЖКА** розповідає про науковців-періоєкологів та роботу природоохоронців на окупованих територіях Чорноморського біосферного резервату, відомого українцям Кінбурзькою косою.

Особливо цінним Чорноморський біосферний резерват вважається через велику кількість нісів підводних дельфінів – природні області території знаходяться під захистом Рамсарської конвенції та вважаються особливо цінними водно-болотними угіддями для всього світу.

Територія Чорноморського біосферного резервату була окупована росіянами з перших днів повномасштабного вторгнення. Такі умови впливають на різноманітність рослинності, але «Рубрика» знайшла людей, готових розказати й показати, що відбувається під час окупації на урбанізованому нісві відомоїни Баталок українців-маловідомих «Кінбурні», та як наші науковці продовжують свою роботу щопри всі виклики, які ставить перед ними війна.

Територія Кінбурзької коси – це суцільне заріччя. Джерело: [wotnature.in.ua](#)

За результатами моніторингу супутникових даних відомо, що на території Нацпарку Білобережжя Святослава лише у 2022 році було знищено 67 пожеж, у 2023 – 141 пожежа. Загалом вогонь приблизно 6,3 тисячі гектарів, при цьому деякі ділянки горіли по декілька разів.

Пожежа під час повномасштабної війни на території Національного природного парку Білобережжя Святослава. Пожежі неможливо загасити, адже українська техніка немає доступу до територій. Фото з авіації, надане [парком](#)

Через пожежі на Кінбурні під загрозою опинилися червонокнижні орхідеї, інші унікальні рослини та тварини. Горіли різні види водної рослинності, плаваючі системи, низинні рослини. Подібні нищівні пожежі можуть тривати тижнями.

Після того, як територія біосферного резервату щільно замінована і поціновані фотодіаліційні спорядки. Павло Холодник, заступник директора Національного природного парку «Білобережжя Святослава», що знаходиться на західній частині Кінбурзького півострова, розказав, що півострів був частково підконтрольним Україні до вересня 2022 року. А після того, як туди зайшли росіяни, вони почали окупувати та замінювати територію.

Сука рослинність та основи насадження – легкозаймисте поєднання. Такі пожежі важко загасити, а в умовах окупації – геть неможливо. Фото надане [Національним природним парком Білобережжя Святослава](#)

Крім того, території біосферного резервату щільно замінована і поціновані фотодіаліційні спорядки. Павло Холодник, заступник директора Національного природного парку «Білобережжя Святослава», що знаходиться на західній частині Кінбурзького півострова, розказав, що півострів був частково підконтрольним Україні до вересня 2022 року. А після того, як туди зайшли росіяни, вони почали окупувати та замінювати територію.

Кі три види дельфінів, що живуть у Чорному морі – занесені до Червоної Книжки. Нерідкими гостями вони були до початку війни й у воді Чорноморського резервату, але після російського теракту, підірви дамби Каховської ГЕС, смертність серед цих тварин зросла. Додаткові фактори стресу для дельфінів – робота екологікаторів та наявність підводних мін в акваторії. Фото: [Ігор Червоchenko, 2020 рік](#)

Шкоди завдають і переміщення військової техніки, забруднення повітря від пожеж, а також забруднення акваторії, спричинені як перебуванням військових на території, так і наслідками наймасштабнішого трагедії XXI століття – підірви дамби Каховської ГЕС, після якого затопило майже півтори тисячі гектарів узбережжя Дніпровсько-Бузького лиману.

Те, над чим роками працювали науковці, знищено

Провідний інженер відділу еколого-просвітної роботи Чорноморського біосферного заповідника НАН України Вікторія Площ розказала, що катастрофічного впливу та руйнувань зазнали адмінбудівлі Чорноморського біосферного заповідника в Голій Пристані.

Знищено все те, над чим працювали науковці, екоосвітники, таксидермісти, зокрема й нещодавню експозицію еколого-освітнього центру, що налічувала 403 експонати, не вживаючи діорам, живописних панішчетів та фотографій. Втрачено бібліотеку, що налічувала 3480 екземплярів наукової та науково-популярної літератури, фототеку, дидактичні матеріали. Доля звітів та Літописів природи наразі невідома.

Власний виїзд, запам'ятовує мені на все життя... Коли ми знаходилися ще в окупації, у місті були великі проблеми з користуванням інтернетом, тож варіант безпечної власної інформації у смартфоні був майже неможливим. Тому вирішили їхати на підконтрольну територію, везли ноутбук та розпечений диск на руках, під дітиною, бо знали, що сумки точно перевірятимуть», – розповіла Вікторія.

Сонце заходить за обрив. Чорноморський біосферний резерват. Фото: [Ігор Червоchenko, 2020 рік](#)

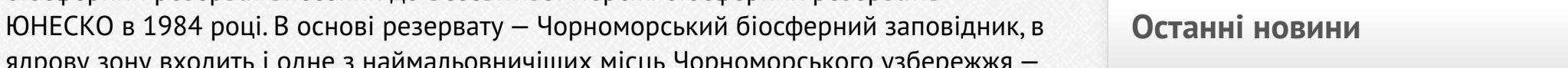
Російські окупанти призначають свої адміністрації на територіях природно-заповідного фонду та беруть в полон природоохоронців

У перші дні повномасштабного вторгнення чинна адміністрація Чорноморського біосферного заповідника на чолі з Анатолієм Юрченкою провела екстрені збори колективу установи.

«Роздали співробітникам особові справи. Єгері служби державної охорони заповідних територій чергували на закріплених за ними ділянках. А співробітники відділу наукових досліджень та комплексного моніторингу екосистем, відділу еколого-просвітної роботи працювали тоді дистанційно. Працівники в чоловічій службі та бухгалтерії чергували відповідно до оперативної ситуації. А чоловіки чергували в заповіднику цілодобово – щоб захистити техніку, матеріали...» – розповідає Вікторія Площ про роботу в перші дні повномасштабного вторгнення. Про те, що відбувалося далі – розповідає далі.

У Чорноморському біосферному заповіднику російська окупаційна влада створила свою адміністрацію, очолив яку колибачив – 58-річний Ігор Жданюк, мешканець Таєрського Голопристанської громади. Не науковець, а фермер, директор ФГ «Спераві», який продавав свою продукцію до 2014 року в росію, а коли цей ринок збути став унеможливлений, – у Білорусь.

За даними Центру Журналістики Розслідувань Жданюк з самого початку окупації співпрацює з ворогом, а на це пошуку його призначили завданням друку і терорним гукайтером Голої Пристані Геннадієм Недзвіжковим. За словами Жданюка заочно повідомлено про підозру в колабораційній діяльності. В Україні колаборанту можуть присудити від 5 до 10 років позбавлення волі та конфіскацію майна.

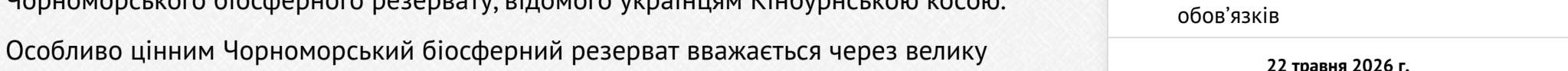
Один з егерських кордонів Чорноморського біосферного заповідника на Потіїві, знятий з аеросні Чорного моря. Фото: [Ігор Червоchenko, 2020 рік](#)

Призначати свою адміністрацію на територіях природно-заповідного фонду – тенденція російської окупаційної влади. Та існує ще одна – вороги беруть територіальні адміністрації в окупації. Це сталося із егерем Чорноморського заповідника Леонідом Яновичим, якого в липні 2022 року викрали російські окупанти. Врешті-решт Янович вдалося врятуватися з полону, і хоча він знаходився на окупованій території, продовжував дотримуватися проукраїнської позиції. На жаль, тепер чоловік більше не може розказати свою історію – Леонід наразі парализований, і за словами його дружини, найважливіше більше ніколи не заговорить.

Ще один випадок – зі співробітником Нацпарку «Білобережжя Святослава», який й досі знаходиться в полоні. Російські військові вважають його загрозою, бо чоловік – колишній воїн АТО.

Яке рішення? Попри війну та окупацію – з кого брати приклад?

У підконтрольному Україні місті Очаків Миколаївської області досі працює проукраїнський Національний природний парк Білобережжя Святослава, науковці якого продовжують працювати та вести наукову діяльність віддалено.

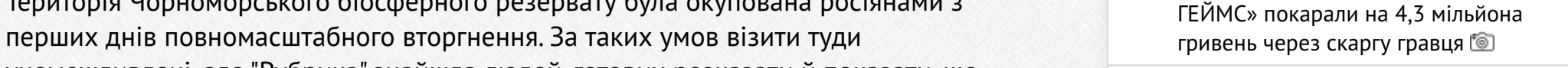
Птах вівчарик-ковалик, що живе на території Чорноморського резервату. Попри невеликий розмір, значно менший за розмір горобця, птах є перелітним та може мігрувати з Півдня України аж до Африки. Фото: [Ігор Червоchenko, 2020 рік](#)

Що може робити нацпарк, який знаходиться в окупації?

Річ у тім, що територія Нацпарку окупована лише частково – та, що знаходиться на Кінбурзькому півострові. Офіс на підконтрольній території працює й зараз. Там співробітниками Нацпарку проводять «Екомарфони» для дітей. Разом із цим уживають і важливі рішення.

Так, працює над розв'язанням однієї з проблем території Нацпарку «Білобережжя Святослава» – багаторічне забруднення берегів дніпровсько-побузького лиману, відсутність упорядкованих стежок та зон прогулянок. Обміління прибережних ділянок, замулення та заростання берегової зони Дніпро-Бузького лиману фактично вже призвело до втрати можливостей для літнього відпочинку мешканців деяких населених пунктів громади.

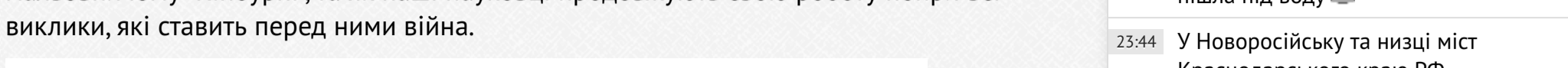
Процеси досліджень та з'ясування місцевих наслідків проведення незаконних пошукових археологічних досліджень, браконьєрський промисел – все це має помітний згубний вплив на довкілля та громади. Уже в листопаді 2023 року Міністерство довкілля оголосило розширення території установи, і тепер проблеми території має вирішувати дирекція національного природного парку для збереження цієї унікальної території.

Зміл на Кінбурзькій косі зустрічались до початку повномасштабної війни у разючій кількості. Фото: [Ігор Червоchenko, 2020 рік](#)

«Аналоги роботи, яку проводять наші науковці, у світі не існує» – науковці окупованого парку розробили методику для збору даних про довкілля під час війни

Попри великий розмір, що навів потрої війну впродовж 2022 та 2023 років в Білобережжі Святослава айес «Літопис природи». Це часнастібний документ, що створюється в об'єктах природно-заповідного фонду та містить облікові дані про флору та фауну території, аби потім, з роками, можна було виявляти закономірності та відстежувати дієвість природоохоронних заходів.

Карта пожеж території Кінбурзької коси. Від вогню постраждала більша частина території. Наразі за допомогою таких супутникових знімків науковці збирають аналітичні дані та використовуватимуть їх для доказів екоциду рослі на окупованих територіях. Джерело: [Earthstar Geographics. Зображення надано Національним природним парком Білобережжя Святослава](#)

Павло Холодник розказав, що аналітичні дані про довкілля науковці збирали з перших днів війни, а звідси на себе таву важливу місію, як моніторингу території для того, аби надалі прийняти російську федерацію до відповідальності за екоцид на міжнародному рівні.

«Ми робимо все, аби при подальшому натурному обстеженні ми могли відобразити всі події, які відбувалися протягом війни. Таким чином в складі міжнародних комісій фактично рідше галузей ми зможемо дати чітку аналітику подій», – розповідає «Рубрика» заступник директора Нацпарку.

Далі про довкілля збирають з кількох способів. Перша потреба безпосереднього перебування людей в Нацпарку, і за словами Холодника, на окупованій території все ж відбирали пробі води після Каховської катастрофи та фіксували потраплення риб в «природні паски» в лиманах. Останні періодично внаслідок природних процесів стають закритими від моря водоймами. Крім того, орнітологи з Білобережжя Святослава у співпраді з колегами з інших нацпарків зафіксували шквля міграції пеліканів у 2022 та 2023 році.

Пелікани, що гніздяться на території Чорноморського біосферного резервату. Облік птахів українські науковці змогли здійснити навіть у 2022 та 2023 році, коли територія була окупована. Фото: [Ігор Червоchenko, 2020 рік](#)

Другий спосіб збирати дані – використання технологій дистанційного зондування землі та подальша розшифровка даних. Звучить складно, але йдеться про супутникові знімки. Користуючись даними Європейської космічної агенції та Національної геологічної служби США, науковці можуть дистанційно фіксувати пожежі, підтоплення територій, різні види забурнення та пошкодження ґрунтів.

«Візна, що ведеться зараз, – сучасна, як і наші підходи до визначення її наслідків. Ми взяли досвід інших установ, що проводили взаємну моніторингу. Наші науковці роблять тітвентну роботу і, вбачає за нескромності, але аналогіє Холондік, який провідати наші науковці, у світі не існує», – розповідає Холодник.

Отримана аналітика допоможе чітко зафіксувати, з яких саме причин склад біорізноманіття на тій чи іншій території змінюється. До речі, ці дані збираються не лише на території Нацпарку, а й на території Чорноморського заповідника, адже екосистеми там – спільні, і за словами Холодника, «не знають адміністративних кордонів».

Виявлення

Підприємливий прогноз наприкінці статті про кілкість років, за яку улюблений Кінбурну вигодогачиться аж до війни, не буде. Павло Холодник айже, що наразі можна передбачити катастрофічні наслідки – тобто, найгірші, якщо оперувати новою терміном.

«Ми моделювали наслідки підірви греблі Каховської ГЕС ще у 2022 році. Катастрофа сталася за 6 місяців після вогоні, і ми були готові. Наразі ми аналізуємо військові дані та намагаємося робити прогнози, що буде далі: взаємодія вибухонебезпечних предметів з природою, забурнення плавучо-частинними матеріалами, замунення та можливі сценарії розмивання прибережної лінії та вплив цих процесів на екосистеми в майбутньому», – каже Холодник.

Але навіть попри всі наслідки, які поставили під загрозу екосистеми регіону, життя та здоров'я людей, що тут живуть, він все ще має шанс на відновлення. З часом, навіть після втрат біорізноманіття, природа може самовідновитися. Склад біорізноманіття, пелікани та навіть повітря можуть стати іншими, але на основі даних, які збирають науковці, буде відомо чому. Це допоможе в подальшому визначити наслідки бойових дій на інших ушкоджених територіях та можливо – для створення сценаріїв відновлення.

Проект «Біосферні заповідники України: історія війни в природоохоронних установах, створення зеленого пам'ятника» створено за підтримки ЮНЕСКО. Використані позначення та вилучення матеріалу не означають висловлення будь-якої думки з боку ЮНЕСКО щодо правового статусу будь-якої країни, території, міста чи району чи їх органів влади, або щодо делімітації їх кордонів. Автор несе відповідальність за вмір і представлення фактів, що містяться в цій статті та висловленнях у ній думок, які не обов'язково є думками ЮНЕСКО та не зобов'язують Організацію.

Вікторія Губарова, опубліковано у виданні **РУБРИКА**

Тетяна Грищенко
редакторка сторінки новин

21 січня 2024 r., 16:58 | Переглядів: 2490 | Коментарів: 0

Роздрукувати | Надавати коментар

Коментарі:

Comments powered by Disqus

Головна	Новини	Конфлікти	Позиції	Ділка	Піділ	Візна
Про нас	Розділ	Політика	Консатор	Ріше	Теоітика	Візна
Слуги	Корупція	Корупційні скандали	Корупція	Ріше	Теоітика	Візна
Афера	Бюрократія	Бюрократія	Корупція	Ріше	Теоітика	Візна
Закони	Новини сайту	Кримінал	Корупція	Ріше	Теоітика	Візна
Корупція						

2023-2025 © АНТИКОР – національний антикорупційний портал

Всі права захищені. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

Розповсюдження матеріалу без дозволу редакції забороняється. Будь-яке використання матеріалу без дозволу редакції забороняється.

</